

SLOVENSKI

vestnik

Letnik XVI.

Celovec, petek, 29. december 1961

Štev. 52 (1024)

Ob koncu leta:

Želja po ohranitvi miru zmaguje

V novoletnih poslanicah leta, h katerega koncu se bližamo, je bila v svetu poudarjena splošna želja po ohranitvi miru. Med tem je minilo leto dni. Ko gledamo nazaj na dogodke leta 1961, kljub vrsti od časa do časa zelo ostrih groženj z oboroženimi spopadi in vrsti teh lahko rečemo, da se položaj v svetu ni zaostрил. Sile miru, mirnega sporazumevanja in sožitja med narodi in državami so ob koncu leta močnejše, kot so bile ob njegovem začetku.

Pri tem ne mislimo toliko na svetovne napepetosti ublažujoče izjave predstavnikov obeh nasprotujočih si blokov tekom leta. Veliko bolj upoštevamo dejstvo, da je politična moč mirovljubnih izvenblokovskih držav po konferenci neodvisnih afriških držav v Casablanci in po deklaracijah izvenblokovskih držav Azije, Afrike, Amerike in Evrope v Beogradu dobila v svetu, zlasti pa v OZN vedno večjo veljavo in vedno več pristavev. V dobro človeštva moč in prizadevanje teh držav spodbijata agresivne težnje nepoboljšljivih kolonialistov in zavojevalcev, vseeno, če ti rovarijo okoli Berlina, NATO, ali pa v Alžiriji, Kongu, Angoli in kjerkoli drugod po svetu.

Številni ljudje in njihove politične koncepcije še vedno stremijo, da bi svoje položaje v svetu in svoj diktat narodom in človeštvu obdržali in utrdili z rožljanjem orožja, z večstomilijonskimi večanji sredstev za vojne namene in z zapovrstnimi eksplozijami atomskih bomb. Pri tem še vedno s posmehom prezirajo, da sta glad ene tretjine človeštva in težnja po samostojnosti, večjemu kosu kruha, neodvisnosti in razpolaganju s svojimi proizvodnimi sredstvi ljudstev in narodov, ki predstavljajo več kot dve tretjini človeštva, močnejša sila od njihovih do zob oboroženih vojakov in zalog raket in atomskih bomb. Prav ta ljudstva in narodi pa so s svojimi stremljenji največji poborniki miru, kajti mir je v malem in velikem mogoče le ob neodvisnosti, enakopravnosti in strpnosti med ljudmi.

Ob začetku leta splošna želja po ohranitvi miru še ni imela otipljive organizacijske oblike. Takrat je novoizvoljeni 35. predsednik ZDA Kennedy po svoji zaprisegi še lahko demagoško izjavil: ustvarimo nov svet zakonitosti, v katerem bo mir vedno ohranjen. Takrat je tudi SZ lahko še po svoje reagirala, da bo storila vse, kar je v njenih močeh, da bo seme prijateljstva obrodilo blagodejne sadove. Dogodki leta so pokazali, da ne ena in ne druga stran nista vzeli svojih izjav s polno resnostjo in odgovornostjo. Če bi jih res vzeli, zakaj potem na zahodu povečano oboroževanje in zakaj grožnje miroljubnim narodom z odpovedjo pomoči, zakaj nadaljevanje atomskih poizkusov, zakaj Berlin in zakaj tragične pustolovščine v Kongu? Čemu potem ilegalne ultraške organizacije fašističnega kova v Alžiriji in Franciji? Čemu potem — da stopimo na domača tla — izgredi podobnih organizacij, dinamit in atentati v Južnem Tirolu, v Innsbrucku in na parlament na Dunaju?

Ni tvegano, če v odgovoru na vsa ta vprašanja trdimo, da je vse to le divja pobesnela reakcija na vedno bolj izoblikujoče se prizadevanje za mir in sožitje v svetu, zlasti pa na mejah med državami in narodi. Mir med narodi koristi vsem narodom, prijateljsko vzdušje in sožitje na meji pa je eden bistvenih predpogojev za mir v svetu. To je bilo in je naše stališče. In prav to stališče je dobilo — da vzamemo le najbližji primer — v letu 1961 najboljšo potrdilo v primeru Južnega Tirola, ko je manjšina mimo dinamita ekstremistov ali ultrašev spoznala, da je njena edina uspešna pot le pot mostu med obema narodom in državama, da se mora glede svojih pravic sporazumeti sama z državo, v kateri živi, katere sestavni del je in katere enakopravni člen mora postati, če je obojestransko prizadevanje za mir resno in v službi splošnega miru na svetu.

Kar tiče nas, v letu 1961 lahko zabeležimo, da so se pogoji našega sožitja z narodom sosedom utrdili. Most, ki ga kot manjšina na Koroškem v službi miru in razumevanja na meji zavestno gradimo, je postal trdnější. Razvijajoči se maloobsejni promet, vedno plodnejša kulturna in športna izmenjava med Koroško in Slovenijo ter nekateri otipljivi re-

Socialisti in manjšina

Pod tem naslovom poročala glasilo slovenske narodnostne skupine v Italiji — „Primorski dnevnik“ — o nedavnem obisku deželne delegacije Socialistične stranke Italije v Sloveniji ter o vtisih s tega obiska, ki jih je vodja italijanske delegacije objavil v glasilu svoje stranke. Ker se izjave italijanskega funkcionarja v glavnem nanašajo na manjšinska vprašanja v Jugoslaviji in Italiji ter v bistvu predstavljajo stališče italijanskih socialistov do manjšinskega problema, hočemo glavne misli posredovati tudi našim bralcem.

Najprej predstavnik italijanskih socialistov govori o obisku v mursko-soboškem okraju, kjer živi del madžarske manjšine v Jugoslaviji, in poudarja, da je italijanska delegacija v Lendavi proučila „vprašanja fiste skupnosti s posebnim poudarkom na dvojezične šole, za katere se zdi, da so dale dobre rezultate“. Nato je italijanska delegacija obiskala kraje, v katerih živi italijanska manjšina in je glede tega, kako je Jugoslavija rešila vprašanje narodnostnih manjšin, v poročilu rečeno: Iz tega, kar smo lahko videli, in zlasti iz tega, kar je izhajalo iz naših razgovorov, je prvi komentar v bistvu lahko le pozitiven.

V Jugoslaviji — pravi predstavnik italijanskih socialistov — so nasprotna nacionalističnega značaja, kakršna nastopajo v kapitalističnih državah, skoraj popolnoma izginila. Pravice naše (italijanske — op. ured.) manjšine so zaščiten z državnimi zakoni in s politiko, ki jo izvaja Socialistična zveza delovnega ljudstva. Rezultat te politike, ki se navezuje na socialistični internacionalizem, je mimo in bratsko sožitje med večino in manjšino, ki ju družijo skupen napor za zgraditev socialistične družbe.

V drugem delu svojega poročila govori italijanski socialistični funkcionar o vprašanju slovenske manjšine v Italiji in poudarja: Naše stališče glede tega je znano. Socialistična stranka Italije je zvesta načelu internacionalizma in se je v 70 letih svojega obstoja borila za narodnostne pravice etničnih manjšin v Italiji. Socialisti vodijo svojo akcijo v okviru borbe za popolno uresničenje italijanske ustave, ob spoštovanju mednarodnih sporazumov, in pospešujejo forej avtonomni razvoj manjšin na vseh področjih političnega, gospodarskega in kulturnega življenja, pri čemer se upirajo vsem poskusom asimilacije in raznarodovanja slovenske manjšine.

Po ameriško-britanskem sestanku na Bermudih:

Treba bo obnoviti stike s Sovjetsko zvezo

Kljub protestu svetovne javnosti sklep o nadaljevanju atomskih poskusov

Dva sklepa, ki sta se rodila na nedavnem sestanku ameriškega predsednika Kennedyja in predsednika britanske vlade Mac Millana na Bermudih, sta posebne važnosti za vsa svetovna javnost. Sicer sta državnikarazgovarjala tudi o raznih drugih problemih, tako o Berlinu, o Kongu in podobnem, vendar so največjega pomena sklepi, ki se nanašajo na eni strani na bodoče odnose med Vzhodom in Zahodom in na drugi strani na stališče glede atomskih poskusov.

Uradno poročilo o razgovorih suhoparno ugotavlja, da so bili razgovori na Bermudih plodni in bodo sestavljali podlago za nadaljnje sodelovanje med Ameriko in Veliko Britanijo v prihodnjih mesecih. Glede bodočih odnosov med Vzhodom in Zahodom ugotavlja poročilo, da sta predstavnik Amerike in Velike Britanije sklenila, da bo ameriški poslanik v Moskvi obnovil stike s sovjetsko vlado, da vidi, ali je mogoče najti podlago za pogajanja o Berlinu. V vprašanju atomskih poskusov pa sta se Kennedy in Mac Millan sporazumela, da je potrebno začeti priprave za jedrske poskuse v atmosferi kot „previdnostni ukrep“ spričo „dolge vrste jedrskih poskusov Sovjetske zveze“.

Ob takem sklepu glede atomskih poskusov seveda nekoliko čudno zvenijo besede, da sta Kennedy in Mac Millan ugotovila, da je resno napredovanje na polu razorožitve edini način za izhod iz nevarnega oboroževalnega tekmovanja. Z napovedjo

zultati naših razgovorov s predstavniki dunajske vlade so stebri trdnosti tega mostu. Čeprav pri vsem pogrešamo še bistveno formalnost — uzakonjeno priznanje predstavnistva naše manjšine kot partnerja za razgovore z vlado — smo vendar uverjeni, da bo splošno deklarirana težnja naše države za mirno sožitje in prijateljstvo med narodi sosed in v svetu po malem le privedla tudi do konstruktivne rešitve še odprtih vprašanj med nami in njo. Ta vera je upravičena, ker hočemo v tem delu sveta vsi mir in sožitje, ker smo zavestni pripadniki nezlomljive, mimo obeh blokov nastale neprisljane in vedno trdnější skupnosti tolmacev splošne želje po ohranitvi miru v svetu.

nadaljnjih poskusov, čeprav se je proti takim izrekla vsa svetovna javnost in jih je ostro obsodila tudi letošnja Glavna skupščina OZN, pač ne bo mogoče najti konca oboroževalne tekme, marveč se bo nasprotno to neodgovorno tekmovanje le še zaostrovalo. Bistvo problema pač niso take ali drugačne formalnosti, ob katerih se je doslej razbilo še vsako pogajanje med Vzhodom in Zahodom, temveč gre samo za iskreno pripravljenost obeh strani, da se končno neha nevarna igra oboroževanja. Tako pripravljenost pa je treba dokazati z dejanji, kajti še tako lepe deklaracije ne zadostujejo, če jim sledijo ravno nasprotni ukrepi. In sklep Kennedyja in Mac Millana, da bosta Amerika in Velika Britanija skupno nadaljevali atomske poskuse, res ni preveč obetajoč.

20 let Jugoslovanske armade:

Trdna opora miroljubne politike

Letošnje proslave v počastitev 20-letnice ljudske vstaje in revolucije so jugoslovanski narodi zaključili s praznovanjem dvajsetletnice ustanovitve Jugoslovanske ljudske armade. Po vsej državi so bile velike proslave in prireditve, na katerih je bila ponovno izpričana tesna povezanost med armado in ljudstvom.

Na osrednji prireditvi v Beogradu je imel slavnostni govor državni sekretar za narodno obrambo Ivan Gošnjak, ki je uvodoma poudaril, da prav zgodovina Jugoslovanske ljudske armade in narodnosvobodilnega boja jugoslovanskih narodov prepričljivo dokazuje, da niti najodobnejša tehnika niti njen obseg v določenih mednarodnih razmerah ne moreta pomagati okupatorju, da bi izbojeval dokončno zmago, če je večina ljudstva pripravljena na boj. O današnjem pomenu in vlogi jugoslovanske armade je govornik dejal: Naša vojska je zrasla v sodobno oboroženo silo, z jasnimi pogledi na obrambo de-

Seja Upravnega odbora Slovenske prosvetne zveze

Prejšnji petek je bila na sedežu Slovenske prosvetne zveze v Celovcu seja Upravnega odbora SPZ.

Na seji je bilo obširno obravnavano trenutno organizacijsko stanje tako Slovenske prosvetne zveze kakor tudi v njo vključenih Slovenskih prosvetnih društev in so bili sprejeti ustrezni sklepi za organizacijsko utrditev in obnovo naših kulturno-prosvetnih organizacij.

Po izčrpnih razpravi o bodočem delu na kulturno-prosvetnem področju so bili sprejeti konkretni sklepi v zvezi z neposrednimi pripravami za najvažnejše prireditve in akcije v bližnji bodočnosti, tako predvsem glede težajev za pevovodje in pevce-solistke kakor tudi glede priprave tradicionalnega Slovenskega plesa.

Obsodba Eichmanna pomeni simbolično obsodbo vseh vojnih zločincev

Kakor že prej večmesečni proces v Jeruzalemu, tako so v vsem svetovnem tisku obširno komentirali tudi sodbo, ki jo je izreklo jeruzalemsko sodišče, ko je bivšega SS-oficirja in milijonskega morilca Adolfa Eichmanna obsodilo na smrt na vešalih. Razen malenkostnih izjem, kjer pa gre za izrazite nacistične liste, je tisk jeruzalemsko razsodbo ocenil kot pravično in je bilo poudarjeno, da pomeni obsodba Eichmanna hkrati tudi obsodbo celotnega nacistično-fašističnega režima. Podobno je izjavil tudi predstavnik jugoslovanskega zunanjeja ministrstva Drago Kunc, ko je dejal: Jugoslavija sodi, da je nacistični vojni zločinec Adolf Eichmann dobil zasluženo kazen. V obsodbi vidimo tudi simbolično obsodbo vseh zločincev, ki so med drugo svetovno vojno počeli takšna dejanja.

Hkrati je Kunc opozoril na dejstvo, da so bili v razsodbi proti Eichmannu omenjeni tudi zločini ustaškega vojnega zločincev Artukoviča, katerega izročitev je jugoslovanska vlada že večkrat zahtevala. Kunc je poudaril, da obsodba Eichmanna potrjuje, kako neopravičena je bila odklonitev vlade ZDA, da izroči Artukoviča Jugoslaviji.

tudi vrhovni poveljnik maršal Tito, ki je po prikazu razvoja osvobodilnega gibanja jugoslovanskih narodov ter vlogi, ki jo je v boju za osvoboditev odigrala armada, med drugim dejal: Jugoslovanska ljudska armada je opravila velike naloge. Uspešno izvojevala zmaga nad fašističnimi agresorji je njen največji prispevek. Njena naloga pa s tem ni bila končana. Takoj po vojni je morala reševati nove naloge ter v novih pogojih graditi svojo moč kot buden varuh neodvisnosti in integritete socialistične Jugoslavije. V minulih dvajsetih letih se je naša armada neprenehoma razvijala in izpopolnjevala. Zrasla je iz ljudstva ter se ob njegovi skrbi in pomoči razvijala v oboroženo silo, ki je sposobna braniti naše mirno delo in nadaljnji družbeni napredek.

žele, sposobno, da kot oboroženi del ljudstva brani deželo v vseh možnih razmerah. To je impozantna moč, ki je s svojo vojaško strokovno kvaliteto ter moralno in politično zavestjo trdna opora naše miroljubne politike ter nemojani branilec naše svobode in neodvisnosti. Naša armada je od svoje ustanovitve po svoji pomembnosti in ciljih, po svojih notranjih odnosih in po svojih nerazdružljivih vezeh z ljudstvom ljudska in socialistična. V tem je bil in je glavni vir njene moči.

Ob dvajsetletnici ustanovitve Jugoslovanske ljudske armade je podal posebno izjavo

Kam pelje pot EWG?

Skupno z ostalimi nevtralnimi državami na zabodu Evrope je tudi Avstrija pred nedavnim formalno zaprosila pri EWG za pogajanja o možnostih asociacije. S tem je napravila prvi odločni korak po poti, ki jo bo prej ali slej pripeljala v EWG, seveda pod pogojem, da bodo tozadevna pogajanja rodila zaželjeni uspeh. Odločila pa se je za ta korak kljub temu, da je v zadnjem času prejela več resnih opozoril in svaril s strani Sovjetske zveze, katera se je sklicevala na nevtralnost naše države in poudarjala, da povezovanje z EWG nasprotuje tej nevtralnosti. V avstrijskem tisku so bile sovjetske intervencije zavrnjene kot predrzno vmešavanje v notranje zadeve Avstrije, toda če malo bližje pogledamo smer, v katero se vedno bolj razvija EWG, potem moramo pač ugotoviti, da gre pri tem združenju dejansko za nekoliko več kot za navadno gospodarsko skupnost.

Prav na zadnjem posvetovanju v Parizu se je pokazalo, da igrajo v EWG gospodarski problemi le še podrejeno vlogo, podrejeno vprašanjem, ki so važnega političnega značaja in ki se čedalje bolj približujejo ciljem in interesom NATO, katera je izrazita vojaška zveza zahodnoevropskih držav. Trenutno gre pri tem za načrte, toda jutri lahko postanejo ti načrti realnost in potem bo kakršno koli povezovanje nevtralne države, kot je Avstrija, z EWG postalo res problematično. Če pa še pogledamo, kdo se najbolj zavzema za pospešitev tako imenovanega atlantskega gospodarskega združevanja, potem bi morali biti pač popolnoma zaslepljeni, če ne bi spoznali, kam v resnici vodi pot EWG. Glavni pobudnik tega združevanja namreč ni nihče drugi kot zahodnonemški obrambni minister Franz Josef Strauss!

Čeprav se to sliši nekoliko čudno, pa vendar ni naključje. Med ponovnim vstajanjem zahodnonemške vojaške sile in »nemškimi gospodarskim čudežom« obstaja organska zveza. Straussu so že od nekdaj postali teritorialni okviri Zahodne Nemčije pretesni za njegove vojaške načrte in se manevri zahodnonemške vojske že dalj časa odvijajo na ozemljih drugih držav — članic Atlantskega pakta. Prav tako pa je za Straussa postal prostor pretesen tudi za njegove gospodarske skrbi, ki pa so samo ena od funkcij daljnosežne politike, katera se pred Zahodom prikriva z antikomunizmom, spretno izkoriščajoč antikomunistično ozračje zavaznikov v Atlantskem paketu.

Samo dejstvo, da se prav Strauss zavzema za atlantsko gospodarsko integracijo, bi moralo vzbuditi k zanimanju tudi tiste faktorje v zahodni Evropi, ki so v ustvarjanju EWG videli zgolj normalen gospodarski razvoj. Težko bi kdorkoli mogel verjeti, da ležijo Straussu pri srcu gospodarski interesi držav članic Atlantskega pakta ali pa da Strauss, ko govori o »potrebi odrekanja delu suverenosti«, izraža pripravljenost, da bi se omejila svoboda delovanja zahodnonemške gospodarske in vojaške sile. Toda na žalost tisti, ki so zaslepljeni z antikomunizmom, ne razmišljajo radi o težkih izkušnjah iz nedavne preteklosti, niti se nečje dovolj poglobljati v posledice današnjih potez na liniji oboroževanja in nadaljnjega blokoveškega razdeljevanja sveta. In tako izpada Strauss v njihovih očeh kot človek, ki je v svojih pojmovanjih prešel »ozke nemške nacionalistične poglede« in se utrdil kot »človek atlantske širine«.

V resnici pa najnovejša kombinacije z atlantsko gospodarsko zvezo kažejo, da so imeli prav oni, ki so trdili, da tudi obstoječe gospodarske integracijske organizacije, kot je na primer EWG, nimajo nič skupnega s stvarnimi interesi mednarodnega gospodarskega sodelovanja, temveč da so sestavni del vojaško-političnih blokov in njihovih kombinacij. Stvarna ekonomska integracija se pojmuje kot napredek v smeri ustvarjanja enotnega svetovnega tržišča in enotnega svetovnega gospodarstva. Blokoveške ekonomske integracije pa nasprotno vodijo k ekonomskemu razcepiljanju sveta, kar povzroča zelo težke posledice za celotno svetovno gospodarstvo.

Take integracijske oblike, ki v bistvu predstavljajo nadaljnje blokoveško razdeljevanje sveta, pa seveda ne škodijo samo svetovnemu gospodarstvu; prvenstveno so naperjene proti osnovnim interesom zdravih mednarodnih odnosov.

Ideja o ustvaritvi atlantske gospodarske skupnosti se po vsem tem ocenjuje v prvi vrsti kot poskus še večjega intenziviranja politike hladne vojne in blokoveškega razdeljevanja sveta na vseh smereh in na vseh področjih. Za to idejo se seveda zavzemajo tisti faktorji, ki računajo, da bodo glede na svoj ekonomski in vojaški potencial imeli od nje največ koristi zase. In ko ti faktorji govorijo o potrebi omejevanja suverenosti pri tem prav gotovo ne mislijo na kakšno svoje žrtve, temveč razumejo pod tem takšno stanje, v katerem bodo imeli posebne koristi zase na škodo drugih. In pa dejstvo, da je prav vo-

Tudi Amerika ima gospodarske skrbi

Tu pa tam se na ameriškem obzorju sicer pojavljajo znamenja, ki kažejo na zboljšanje posameznih gospodarskih vej, toda ti znaki zboljšanja na posameznih sektorjih nikakor ne popravljajo slike celotnega gospodarskega razvoja, ki v zadnjih mesecih ni ugoden. Med slabimi znamenji omenjajo poročila nadaljnji odtok zlata iz Amerike, položaj industrije pa je v celoti negotov. Napredek v jeklarstvu ni takšen, kakor so ga prvotno napovedovali, in tudi naročil je mnogo manj, kot so se glasile napovedi. Spricho takšnega položaja se gospodarstvenikom zdijo preveč optimistične napovedi vlade glede razvoja v letu 1962; medtem ko je državni tajnik za trgovino napovedal za prihodnje leto 577 milijard dolarjev surovega narodnega dohodka, so ga strokovnjaki velikih podjetij ocenili le na 560 milijard; pa tudi ta številka se zdi danes že pretirana.

V letu 1962:

420 milijonov šilingov več za gradnjo stanovanj

Pomanjkanje stanovanjskega prostora je v Avstriji še vedno pereč problem, s katerim se mora intenzivno bavit tudi zvezna vlada, ki v vsakem letnem proračunu določi gotovo vsoto za gradnjo stanovanj. Razveseljivo je, da bo v letu 1962 v ta namen na razpolago 420 milijonov šilingov več kot letos, kar pomeni, da bodo lahko dodatno zgradili še 2500 do 3000 novih stanovanj.

Med Lužiškimi Srbi v Vzhodni Nemčiji:

Kulturno življenje še nikdar ni bilo tako bogato

Še nikdar se kulturno življenje Lužiških Srbov, ki živijo v Vzhodni Nemčiji, ni razvijalo tako naglo, bogato in pisano kot v letih po drugi svetovni vojni. Takrat se je temu najmanjšemu slovanskemu narodu, ki je bil med prvimi na nacističnem seznamu za uničenje, namreč nasmehnila svoboda in od takrat naprej si sam ob izdatni podpori države kroji svojo usodo in razvija svojo kulturo.

Vsekakor je najboljšo ogledalo kulturnega življenja slehernega naroda založništvo. Pri Lužiških Srbih skrbi za načrtno izdajanje knjig, časopisov, revij in drugih publikacij založba Domovina v Budyšinu. Založba je že v kratkem času, odkar obstoja, izdala vrsto lepih in nadvse zanimivih knjig v treh jezikih: o obeh lužiškosrbskih knjižnih jezikih in v nemščini. Poleg tega pa redno izdaja razne revije in časopise. Oglejmo si nekoliko le zadnji dve knjigi, ki sta izšli pri Lužiških Srbih.

Pred kratkim je Domovina poslala na trg nekakšne spomine lužiško-srbskega časnikarja Jurija Wičaza »Z Kamjenskim nosom«. Pisec spominov se je rodil v Kamjencu in ker je znal v sleherni količini zanimivo stvar spretno vtakniti svoj novinarski nos, zato tudi tak naslov. Knjiga vsebuje nekaj prav zanimivih poglavij iz nedavne zgodovine Balkana, kjer je bil njen avtor med obema vojnama dopisnik češkoslovaške tiskovne agencije. Med drugim opisuje avtor tudi svoje srečanje z Otonom Župančičem, kateri mu je poklonil knjižno izdajo »Veronike Deseniške«.

Druga nova knjiga pa je obsežni roman pisatelja Jurija Merčinka »Ko vrage beže«, kjer je opisana usoda lužiškosrbskega časnikarja in njegovih tovarišev — internirancev v nacističnem taborišču. In treba je še omeniti popravljeno izdajo Švelovega Dolnje-srbsko-nemškega besednjaka, katerega izdajo je pripravil A. Mitaš. Tako se je Jakubaševemu Zgornjesrbsko-nemškemu besednjaku iz leta 1954 zdaj pridružil še besednjak, ki bo omogočal lažje prevajanje dolnesrbskih tekstov v nemščino.

Sovjetsko gospodarstvo v letu 1962:

Počasnejše napredovanje proizvodnje

Sovjetska vlada je sestavila državni proračun za leto 1962, ki je tesno povezan z razvojem sovjetskega gospodarstva v prihodnjem letu. Gospodarski načrt se bo prihodnje leto zadovoljil s počasnejšim napredovanjem industrijske proizvodnje, katera se bo zmanjšala za 1,4 odstotka. Načrt daje prednost razvoju težke industrije, poleg tega pa predvideva proračun še povečanje izdatkov za državno obrambo.

Dohodki bodo v letu 1962 znašali 81,9 milijarde rubljev in bodo za 2,9 milijarde večji kot letos; izdatki pa se bodo zvišali za 3,3 milijarde ter bodo dosegli vsoto 80,3 milijarde rubljev. V gospodarske namene bodo izdali 32,4 milijarde, od katerih je 28,7 milijarde določenih za socialno-kulturni sektor. Obramba bo v prihodnjem letu zahtevala 13,4 milijarde rubljev, za državno upravo pa bodo izdali 1,07 milijarde. Investicije v gospodarsko dejavnost se bodo povečale za 24,1 milijarde rubljev, in sicer z izdatki samih pod-

dilni predstavnik zahodnonemškega oboroževanja najbolj goreči pristaš uresničevanja atlantskega skupnega tržišča, daje sami zamisli najjasnejšo kvalifikacijo in končno hote ali nehoti tudi odkriva, kam v resnici pelje pot EWG.

Predsednik Kennedy je na sestanku s predstavniki ameriške industrije orisal nekatere glavne ovire, s katerimi mora računati ameriško gospodarstvo v sedanjem trenutku in ki jih bo treba odstraniti, da bi se v prihodnjem letu lahko ugodneje razvijalo. Dotaknil se je tudi ameriške plačilne bilance, ki je iz raznih razlogov neugodna, čeprav izkazuje sama trgovinska bilanca prebitok. Kakor znano so tudi stroški za vzdrževanje ameriških čet v tujini med postavkami, ki močno obremenjujejo ameriško plačilno bilanco. Kennedy upa, da bo vlada te stroške lahko skrčila od 3 na 2 milijardi dolarjev s tem, da jih deloma zvali na svoje zavaznike, pri katerih pa v tem oziru razumljivo ni opaziti preveč pripravljenosti. Ne nazadnje pa na državno gospodarstvo neugodno vpliva naraščanje izdatkov za državno obrambo, tako da računajo, da bo vlada morala prihodnji proračun povišati za okoli 10 milijard dolarjev.

Kar pa je v zvezi z ameriškim gospodarskim položajem najbolj značilno, je dejstvo, da povzročajo Ameriki največ skrbi — seveda na gospodarskem področju — ravno tiste zahodnoevropske države, ki so z njeno pomočjo dvakrat hitreje razvile svoje gospodarstvo, kot se je v povojnih letih razvijalo gospodarstvo Amerike same. Z drugimi besedami: Amerika že na lastni koži čuti pritisk EWG, katere članice s svojimi carinskimi reformami močno ovirajo uvoz ameriškega blaga. Tako je razumljivo, da je prišla ameriška vlada do zaključka, da Američani mnogo preveč investirajo v zahodnoevropskih državah in bi bilo boljše, da bi povečali svoje investicije v nerazvitih deželah.

TOKIO. — V teh dneh odpojuje v LR Kitajsko delegacija socialistične stranke Japonske, v kateri bo sedem članov parlamenta. Delegacija bo ostala na Kitajskem deset dni. Japonski socialisti se bodo razgovarjali s predstavniki kitajskega inštituta za diplomatske študije o mednarodnih problemih. To bo že tretji obisk delegacije japonske socialistične stranke v LR Kitajski.

ANKARA. — Predsednik turške vlade Ismet İnönü je izjavil, da vlada ni mnenja, da je zdaj primeren trenutek, da bi predložili parlamentu osnutek zakona o amnestiji. Premier İnönü je poudaril, da ima vlada v načrtu »široko amnestijo«, da pa bo lahko razglasila amnestijo samo, če bo v državi zavladalo vduhje sloge.

HAVANA. — Vlada Fidela Castra je s posebnim dekretom ustanovila sklad za štipendije 2300 mladih Kubancev za učenje ruščine. Po radiu in televiziji vsak dan pozivajo mladince in mladinke, naj zahtevajo štipendije iz tega sklada. Medtem ko prej na Kubi nikdar niso poučevali ruščine, to potrebo zdaj narekujejo tesni stiki s socialističnim taborom in še posebno s Sovjetsko zvezo, kjer je trenutno nad tisoč mladih kubanskih kmetovalcev na strokovnem izpopolnjevanju.

PO ŠIRNEM SVETU

BEJRUT. — Kuwait bo ustanovil poseben sklad, iz katerega bodo financirali načrte za gospodarski razvoj arabskih držav. Arabske države, predvsem Jordanija, že dalj časa izražajo mnenje, da bi bilo treba značajna materialna sredstva, ki jih ima Kuwait, uporabiti za razvoj arabskih držav.

BENGASI. — V Libiji so prejšnji teden slovesno praznili desetletnico neodvisnosti države. Osrednje proslave v Bengasiju so se udeležili predstavniki 26 držav. Predsednik vlade Mohamed Bin Osman Al Said je imel ob tej priložnosti govor, v katerem je poudaril, da si je Libija priborila svobodo z bojem in da so v preteklem obdobju, od razglasitve neodvisnosti do danes, dosegli gospodarski, socialni in politični napredek, kot ga razne druge neodvisne države niso mogle doseči niti v dosti daljšem razdobju.

PEKING. — Na posebno odredbo predsednika LR Kitajske Liu Šao Čija je bilo amnestiranih 68 vojnih zločincev, ki so dali besedo, da se bodo izkazali vredne zaupanja. Med amnestiranimi je 61 pristave Čang-kajškovega režima, ostalih sedem pa je sodelovalo z marionetno vlado Mandžukuo, katero so ustanovili Japonci med zadnjo vojno. To je že tretja amnestija vojnih zločincev v LR Kitajski. Prvo skupino 23 ljudi so izpustili decembra 1959, medtem ko so leta 1960 izpustili še 50 vojnih zločincev.

KAIRO. — Predsednik Združene arabske republike Naser in predsednik burmanske vlade U Nu sta imela v Kairu razgovore, na katerih sta razpravljala o zboljšanju sodelovanja med ZAR in Burmo.

MARSEILLE. — Komandosi OAS, subverzivne organizacije francoskih ultrašev, ki izvajajo teroristične akcije predvsem v Alžiriji, so napravili prejšnji teden tudi atentat na jugoslovanski generalni konzulat v Marsellu. Pred zgradbo jugoslovanskega konzulata je v nočnih urah eksplodirala plastična bomba, ki je povzročila veliko gmalno škodo. Francoska policija je v tej zadevi začela preiskavo.

KALKUTA. — Predsednik indijske vlade Nehru je v zvezi z nedavnimi vojaškimi ukrepi Indije v Goi in ostalih dveh portugalskih kolonijah na ozemlju Indije izjavil, da Indija ni imela druge alternative, kot da polije čete. Izrazil je prepričanje, da bodo po svetu poslopoma spoznali, da je bila akcija Indije v Goi pravilna.

KAIRO. — Ob praznovanju dneva zmage v Port Saidu, ki velja za simbol ZAR v obrambi svoje neodvisnosti, je predsednik Naser poudaril, da je cilj ZAR »doseči družbo brez razrednih razlik, v katerem prevladuje socialna pravičnost, družbo, v kateri imajo enake možnosti vsi državljani in v kateri ne bo diktature kapitala in fevdalizma«. Naser je izjavil, da bo ZAR šla po svoji poti, ne da bi se pri tem ozirala na to, ali je ta pot tujcem všeč ali ne. Poudaril je, da se imperializem in reakcija bojita, ker je socializem za vso Afriko tako zelo sprejemljiv.

OTTAWA. — Kanada in LR Kitajska sta sklenili nov sporazum o prodaji žitarc v vrednosti 71 milijonov dolarjev. Kanada je dosegla povoljnije cene v primeri s tistimi, ki so veljale pri prvem sporazumu. Kanadski kmetijski minister Hamilton je izjavil, da je vrednost skupnega obsega dosežanih pošiljk žitarc LR Kitajski preseгла vsoto 200 milijonov dolarjev.

HAVANA. — S 1. januarjem bo Kuba začela izpolnjevati svoj prvi štiriletni načrt gospodarskega razvoja. Kuba bo investirala v razvoj gospodarstva, predvsem industrije, več kot milijardo dolarjev. Industrijski minister Guevara je izjavil, da bo Kuba leta 1965 »prva industrializirana država Latinske Amerike«. Načrt predvideva, da se bo osebni dohodek povečal letno za 10 odstotkov.

AKRA. — Predsednik Gane Nkrumah je v govoru po radiu izjavil, da Gana tudi prihodnje leto ne bo odstopila od politike neangajiranosti, neodvisnosti in sodelovanja z vsemi državami. Gana ne želi biti v hladni vojni — je dejal Nkrumah — niti ogroziti svojo težavno pridobljeno neodvisnost.

Na pragu v novo leto:

Beseda sotrudnikom in podpornikom našega glasila

Lep je običaj, da si ob vstopu v novo leto voščimo vse najboljše, srečo in mnogo uspehov v bodočnosti. Tudi list smatra za svojo dolžnost, da se vsem zvestim sodelavcem, dopisnikom in sotrudnikom med našimi rojaki od Zile do Podjune zahvali za sodelovanje z dopisi ali ustmenimi sporočili o dogajanjih po naših vaseh. Vsi ti so storili lepo in hvaležno narodno delo in prispevali k utrditvi naše skupne povezanosti ter pospeševali naša skupna prizadevanja.

Hkrati prosimo za zvesto in še večje sodelovanje tudi v novem letu. K sodelovanju pa vabimo tudi druge — v vsaki vasi naj bo nekdo — ki bo naše skupno glasilo obveščal o vseh pestrih in živih dogajanjih na najrazličnejših področjih naše stvarnosti. Iz odprte knjige življenja in vsakodnevnih dogodkov v

Uspešen zaključek letošnje prosvetne dejavnosti

Bilčovs. — Na Štefanovo so naši prosvetlaši — igralke in igralci — Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ z izredno lepim uspehom zaključili letošnjo dejavnost. Na nedavnem občnem zboru SPD smo že slišali, da so se naši prosvetlaši v okviru svoje domače prosvetne organizacije z zglede no marljivostjo prizadevali, izobraževali se v odsko-amaterski in pevski vzgoji ter mnogo ljudskega vsem razumljivega toda lepega in plemenitega kulturnega užitka posredovali hvaležnemu občinstvu. Zanimanje prebivalstva za naše dramske in pevske prireditve narašča od nastopa do nastopa, ponoven in zgovoren dokaz, da se ta vrst prosvetne dejavnosti še ni preživela ter je slej ko prej zaželjena.

O tem smo se lahko prepričali tudi na zadnji prireditvi dne 26. t. m. Igralci in igralke so pod izkušenim režiserjem nastudirali precej dolgo in tudi ne lahko igro „Revček Andrejček“. Uspeh marljivih in vztrajnih vaj je bil prodoren. Dejanja in vse neštete prizore z zapletenimi scenami so igralci odigrali odlično. Starejši igralcev smo že vajeni. Od njih tudi nismo drugega pričakovali. Zelo razveseljivo in prijetno pa so presenetili najmlajši igralci in igralke, tako rekoč prvenci, ki so svoje vloge prav tako dobro rešili in obvladali ter igrali zares doživeto, naravno in neprisljano. Posebno bi omenili Nosanko, prav tako pa niso zaostajali igralci z manjšimi vlogami. Vsa igra je bila podana kot harmonična celota.

Povedati moramo, da so naši igralci „Revčka Andrejčka“ igrali ta dan dvakrat. Prireditev je bila popoldne in zvečer. Obkraj je bila Miklavževa dvorana polna hvaležnega občinstva. Vsi so pazljivo sledili

dogajanjem na odru ter dejanja in prizore vidno sodoživljali. Samoumevno je, da občinstvo ni štedilo z navdušenim in živahnim aplavzom, kar naj bo igralskemu ansamblu lepo priznanje in zahvala za njegovo požrtvovalnost.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ je uspešno zaključilo letošnjo kulturno in prosvetno dejavnost. Naši prosvetlaši lahko z dobro zavestjo prestopijo prag v novo leto. Novo leto pa naj bo tudi začetek neustrudnega novega in vztrajnega dela na našem prosvetnem področju. Prepričani smo,

da ga bodo naši prosvetlaši izvajali z vso ljubeznijo in predanostjo in to sebi v najboljše izkoriščanje časa, vsem drugim pa z dopinosom lepih uric na domačih kulturnih prireditvah v korist naših skupnih prizadevanj za ohranitev slovenske besede na naši zemlji in utrjevanje narodne zavesti ter zavesli pripadnosti skupni slovenski narodni družini na Koroškem, vedno pa v utiranju poti in gradnje mostu dobrih sosedskih odnosov z nemško govorečim prebivalstvom na Koroškem, z vsemi, ki so dobre volje in imajo smisel za enakopravnost obeh narodnosti in deželi. Hkrati želimo vsem našim prosvetlašem tudi osebnega zadovoljstva in mnogo uspehov v letu 1962 kakor vsem njihovim družinskim članom očetom, mamicam, bratom in sestram!

Na 1000 zavarovanih delavcev — 301 rentnik

Tiskovni urad pokojninske zavarovalnice za delavce — deželni urad Graz — poroča o zadnji letošnji seji zavoda in pove med drugim: Dne 31. 7. 1961 je bilo 265.626 zavarovanih delojemalcev in 79.899 prejemnikov rent. To pomeni, da je odpadel na 1.000 pokojninsko zavarovanih delavcev 301 rentnik. Povprečne rente so znašale: invalidske rente mesečno 878.02 šilinga, starostne rente 928.74 šilinga, predčasne starostne rente ob brezposelnosti 990.92 šilinga, predčasne starostne rente ob dolgi zavarovalni dobi 1.500.82 šilinga, starostne preskrbovalne rente 1.165.08 šilinga, rente za vdove 549.46 šilinga, rente za sirote 197.01 šilinga.

V okviru zdravstvene preskrbe je zavarovalnica izplačala od 1. 7. do 30. 9. 1961 za splošno zdravljenje 1,1 milijona šilingov, za zdravstvo jetičnih pa okroglo 1.8 milijona šilingov.

Šef-zdravnik dr. Bernauer je v svojem po-

ročilu opozoril na zaskrbljenost glede hitrega porastka invalidskih rent. Od 1. 7. do 30. 9. 1961 je v skupini direktnih rentnikov prirastlo efektivno število 216 invalidskih rentnikov, dočim je znašal prirastek starostnih rentnikov le 120 oseb. Da bi zajezili ta nezdravi razvoj, je zdravnik znova poudaril za boljše izgradnjo zdravstvene preskrbe. Posebno je poudaril najnujnost izgradnje primernih prostorov v zdraviliščih za jetične. Pomanjkanje primernih prostorov za dejavno izživljanje teh pacientov v skoraj vseh koroških in štajerskih zdraviliščih sili zdravljenca k popolni brezdelnosti, kar vodi po znanih izkušnjah k depresiji, kar nedvomno vpliva tudi na potek zdravljenja in v mnogih primerih tudi škodljivo na osebno življenjsko nastrojenje pacienta.

Zaposlenost na Koroškem

Kakor sporoča deželni tiskovni urad, je bilo dne 15. decembra pri koroških deželnih delovnih uradih prijavljenih 8494 brezposelnih, med temi 2853 moških in 5641 žensk. V prvi polovici decembra je število brezposelnih naraslo za 1609 oseb, med temi 1156 moških in 453 žensk. Največji dotok novih brezposelnih so ugotovili iz gradbenih poklicev, katerim sledijo brezposelni delojemalci iz kmetijstva in gozdarstva. V primeri s istim časovnim obdobjem prejšnje leto so letos zaznamovali 387 brezposelnih manj, med temi 122 moških in 265 žensk.

Dne 30. novembra je znašalo število zavarovancev, to je pri bolniških blagajnah na Koroškem, vpisanih delojemalcev 140.085, med temi 99.890 moških in 40.195 žensk. V primeri s prejšnjim mesecem se je stanje zavarovanih delojemalcev znižalo za 2365 oseb, v primeri s istim časovnim razdobjem lani pa zaznamujemo 2213 zaposlenih delojemalcev več, med temi 236 moških in 1977 žensk.

Lepo je tudi to

V zrcalni dvorani koroške deželne vlade je bila tik pred prazniki lepa slavnost, kjer so obdarovali nekaj otrok-sirot. Ob okrašenih in razsvetljenih jelki se je zbralo devet koroških otrok-sirot, ki jih je pred prazniki deželni glavar Wedenig s soprogo povabil v goste, da jim priredita prijeten praznik, ko so srca odprta za dobroto. Pod drevesom je bilo nakopičenih različnih dobrot, zelo zaželenih in mikavnih za mlada srca.

Uvod v prisrčno slavnost je storila z igranjem na flavto in pesmimi skupina študentk celovškega učiteljskega pod vodstvom profesorice Hilde Mayer. Spregovoril je gostitelj, deželni glavar Wedenig, in med drugim dejal, naj bi otrokom ostala ta slavnost v spominu, da se bodo v poznejših letih, ko bodo morda tudi mogli izkazati svojemu bližnjemu nekoliko dejanske ljubezni, spom-

nili na ta prdeprazniški dan pri koroški deželni vladi.

Soproga deželnega glavarja je vse otroke bogato obdarila in vsem obdarjencem je sijala sreča veselja in mladih obrazov. Med obdarovanimi so bili tudi otroki iz naših krajev, kakor iz Žrelca, Kolmare vasi in Globasnice.

Nov deželni finančni prezident

Zvezni prezident dr. Schürf je z veljavnostjo od 1. januarja 1962 imenoval dr. Oskarja Hamma za prezidenta deželne finančne direkcije za Štajersko. Od zveznega ministra za finance dr. Klause pa mu je bilo poverjeno tudi vodstvo deželne finančne direkcije za Koroško.

Slovenski
ples

bo 20. januarja 1962

naših krajev zapisujemo ter vesti posredujemo bralcem v naši skupni domovini ter tudi številnim slovenskim ljudem v drugih deželah. Posebej velja prošnja in poziv spet našim izobražencem, inteligentom, profesorjem, zdravnikom, učiteljem, tehnikom in drugim, da vse bolj poučujejo naše ljudstvo, iz katerega so izšli sami, v našem tisku iz bogatega področja njihovih izkušenj in znanja. Na marljivih dopisnikih in sotrudnikih leži v veliki meri pestrost in vsestranska zanimivost lista, da bo aktualen, zares življenjski ter zaželjena tedenska pošta in dobrodošel gost med vsemi rojaki po naših koroških vaseh.

V tem smislu se hočemo in želimo srečati z dosedanjimi in tudi novimi sotrudniki pri našem listu v novem letu, pri naporih, v katere bomo vložili vsa naša prizadevanja in z novim zaletom nadaljevali naše skupno delo za doseg čim boljših uspehov na področjih še vedno nerešenih vprašanj naših narodno-manjšinskih pravic.

Kakor se zahvaljujemo vsem, ki so Slovenskemu vestniku prispevali umstvene prispevke, se zahvaljujemo tudi vsem onim, ki so listu kakor koli tudi gmotno dali na razpolago iz globoke zavesti svoj veliki delež. Tudi tem iskrena hvala in želimo, da bi tudi ti našli še več posmallecev.

Vsem sotrudnikom, dopisnikom in podpornikom srečno in uspešno leto 1962!

JANKO PLETESKI:

Manjšinska zakonodaja na Koroškem po drugi svetovni vojni

Kaj konkretno pomeni »pravica staršev« v tekstih o človekovih pravicah, je vidno iz načrta konvencije o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, ki jo je pripravila Komisija za človekove pravice in ki o njej pravi, da morajo države spoštovati pravico staršev »izbirati za svoje otroke druge šole kot tiste, katere ustanavljajo javne oblasti, če take šole ne zadoščajo osnovnim vzgojnim standardom, da bi svojim otrokom zagotovili versko vzgojo, ki se ujema z njihovim lastnim prepričanjem«. (citirano po »Study of discrimination in education« by Charles D. Ammon, United Nations, New York, August 1957, str. 2) Gre torej predvsem za pravico staršev določati versko vzgojo otrok, ne pa učni jezik, ki je normalno, po sprejetih pedagoških standardih in po naravi stvari same, materinski jezik otroka. To potrjuje tudi uradno tolmačenje, ki ga UNESCO daje za pravico staršev v čl. 26 Splošne deklaracije: »Prvenstvena pravica staršev pri izbiri vrste vzgoje, ki naj jo uživajo njihovi otroci, se postavlja po robu monopolističnemu vzgojnemu sistemu, ki so ga sprejele raz-

lične države. Vzgojo je zajel tok, ki se vse bolj usmerja k državnemu nadzorstvu in je zaradi ekonomske nujnosti podvržena naraščajočemu pritisku centralnih, regionalnih ali lokalnih vladnih oblasti tudi tam, kjer ni namerne politične akcije. Celotno v deželah z največjim spoštovanjem neodvisnosti v vzgojnih zadevah preživlja tako imenovana svobodna privatna vzgoja krizo in tudi tam uporabljajo v vse večji meri omejitvene ukrepe, kar je naravna posledica denarne podpore s strani javnih oblasti.« (»Activities of the United Nations and of the specialized agencies in the field of economic, social and cultural rights«, New York 1952, str. 66) Stvar je jasna.

V kakšnem razmerju je čl. 2 dodatnega protokola Evropske konvencije do teh splošnih norm glede pravice staršev? V prvi vrsti moramo ugotoviti, da Evropska konvencija v celoti in njene posamezne norme ne pomenijo razširitev norm Splošne deklaracije, marveč nasprotno, da predstavljajo znatno skrženo in okrnjeno redakcijo Splošne deklaracije. Ze po tem splošnem duhu Evropske konvencije, še bolj pa iz

besedila čl. 2 izhaja, da pravica staršev v tem pravnem dokumentu nima nobene širše vsebine kot v čl. 26 Splošne deklaracije, še prav posebno pa ne prinaša nobene obveznosti za urejevanje tako specialnega vprašanja, kot je manjšinsko šolstvo.

Prof. Ermacora je do svojega tolmačenja prišel ob obravnavanju koroškega vprašanja in se je Evropske konvencije dotaknil le v enem samem njenem fragmentu, samo toliko, kolikor mu je pač bilo potrebno. Avstrijski pravnik H. Pfeifer in poslanec FPÖ pa je v zadnjem času objavil še celovitejšo analizo pomena Evropske konvencije človekovih pravic za Avstrijo in v tem okviru seveda tudi čl. 2 dodatnega protokola (Helfried Pfeifer, Die Bedeutung der Europäischen Menschenrechtskonvention für Österreich, Festschrift für Karl Gottfried Hugelmann, Scientia Verlag, Aalen, 1959). Avtor te analize je znan po svojem negativnem odnosu do koroških Slovencev in je tudi avtor že navedene ultimativne zahteve poslancev VdU po odpravi obveznega dvojezičnega šolstva na Koroškem leta 1951. Kor tak je seveda največementnejši bojovnik za uveljavljanje načela pravice staršev v koroško manjšinsko šolstvo. Pričakovati bi bilo, da bo v členu o pravicah staršev iz Evropske konvencije iskal v prvi vrsti oporo za svoje praktično politično

stališče v avstrijski manjšinski zakonodaji. In vendar v njegovi razpravi ne najdemo nič takega. Najprej ugotavlja Pfeifer, da čl. 2 dodatnega protokola ne prinaša nič novega za Avstrijo glede obvezne osnovne vzgoje. Nato piše o drugem pravnem določilu čl. 2, »ki obvezuje državo, da pri izvajanju svojih nalog, sprejetih na področju vzgoje in pouka, spoštuje pravico staršev, da zagotove (d' assurer) vzgojo in pouk ustrezno njihovim lastnim verskim in svetovnonazorskim prepričanjem.« — »O kaki neposredni pravici oblikovanja (Gestaltungsrecht) pouka pa ni govora,« ugotavlja Pfeifer. »Starši si bodo vsekakor morali po kaki drugi poti zagotoviti, da bo šola dala versko in svetovnonazorsko vzgojo po njihovi želji: Starši lahko izbirajo med ustrezno vrsto šole (posebno tudi med splošno šolo in versko šolo) ali pa, če teh ni, lahko ustanove ustrezno privatno šolo. Razen tega lahko odločajo, ali naj njihov otrok obiskuje verouk ali ne. Te pravice v Avstriji že zdaj uživajo.« — »Lahko bi se samo postavilo vprašanje, ali mora država v smislu čl. 2 dodatnega protokola tako osnovanim privatnim šolam priznati v določenih pogojih pravico javnosti in ali jih mora finančno podpirati. Prvo bi najbrž bilo treba potrditi. Po soglasni izjavi komisije za pravna vprašanja Posveto-

valne skupščine in generalnega sekretarja Evropskega sveta pa, nasprotno, čl. 2 dodatnega protokola ne vsebuje nobene obveznosti za državo, da bi morala financirati šole z religioznimi ali svetovnonazorskim značajem ali da bi morala k njihovu financiranju prispevati. To je pač pravilno, kajti tukaj gre samo za pravico staršev, ki jo mora država spoštovati.«

Iz vsega, kar smo doslej razložili o tem posebnem vprašanju, izhaja, da je sklicevanje Avstrije na čl. 2 dodatnega protokola k Evropski konvenciji človekovih pravic neutemeljeno in da nikakor ne more opravičiti postopka Avstrije v manjšinskem vprašanju na Koroškem.

X.

Pojasnevalne pripombe avstrijske vlade k državni pogodbi pravijo glede odstavka 3 čl. 7, da ta presega dosedanje ureditev na osnovi čl. 66 st.-germanske pogodbe, ker uvaja slovenski jezik kot uradni jezik poleg nemščine v sodišča in v urade slovenskih in mešanih sodnih okrajev na Koroškem. »Ta določba,« pravi avstrijska vlada, »ne potrebuje nobene izvedbe zakonodaje več in jo je treba neposredno izvajati.« Le za izvedbo določbe o dvojezičnih krajevnih napisih je potreben še zakonodajni ukrep zveze ali dežele.

(Se nadaljuje)

Novoletna nagradna križanka

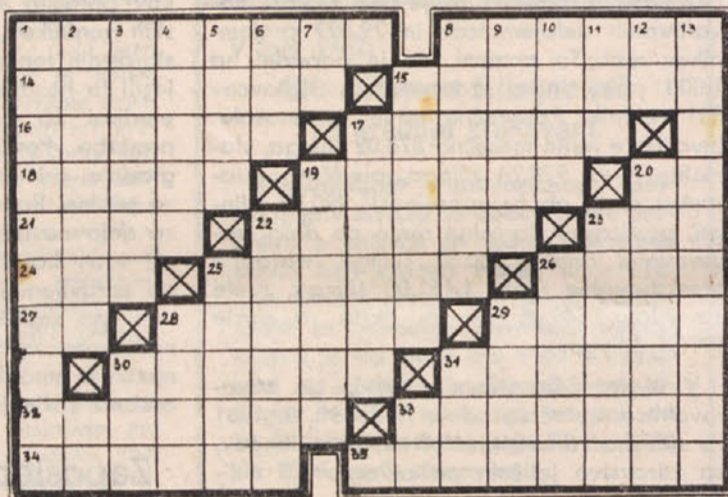
Dragi ugankarji!

Gotovo ste že mislili, da smo tokrat pozabili na vas. Pa le ni tako. Za novo leto smo vam spet pripravili „trd oreh“, ki je tokrat res malo bolj trd, pa vam vseeno ne bo delal preveč preglavic, saj vemo, da se boste reševanja lotili s potrebno zbranostjo in potem bo šlo. Posebno še zato, ker ste od zadnje križanke lahko precej dolgo časa zbirali potrebne sile in kopičili znanje, s katerim se boste zdaj lahko postavili.

Da bo reševanje še bolj privlačno, smo izbrali za pridne reševalce tudi lepe nagrade. Ker smo zdaj ravno v zimskem času in so dolgi večeri najbolj primerni za branje, naj bodo tokrat nagrade v obliki lepih slovenskih knjig. Med reševalci, ki nam bodo poslali pravilne rešitve, bo žreb izbral pet nagrajencev, katerim bomo potem izročili nagrade.

Zdaj pa na delo, pri katerem vam želimo mnogo zabave in uspeha. Le to vam še povemo: Rešitve nam pošljite najkasneje do 15. januarja 1962 na naslov: Uredništvo „Slovenski vestnik“, Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

Vodoravno: 1. kar je pokošeno; 14. napravi iz lat; 15. kemična spojina; 16. znana jugoslovanska reka, tudi vrsta cigaret; 17. imovita; 18. nesvobodno; 19. ni ravno; 20. oznaka za konjsko silo; 21. žensko ime; 22. bodičasto; 23. siv; 24. krtica za sosedno državo; 25. prestopi; 26. se napravi iz krompirja kot prikuha; 27. veznik; 28. slovnicih znaki; 29. del ponočnjaka; 31. sadni izdelek (množ.); 32. žensko ime; 33. močan; 34. stalno reklo (dvoj.); 35. zagrebsti.

Navpično: 1. službena sporočila, objave; 2. namazati z lojem; 3. pisana; 4. državni proračun (dvoj.); 6. žensko ime, tudi vrsta vrbe; 7. nikalnica; 8. delati z žago; 9. muza ljubezenskega pesništva; 10. vrsta ločarije; 11. glej 24. vodoravno; 12. osebni zaimek; 13. spraviti v nesrečo; 15. hodi; 17. vrsta orožja; 19. velika opica; 20. pri

nas zelo razširjeno umetno krmilo za prašiče; 22. ukrivljena; 23. moški potomec (dvoj.); 25. delam s koso; 26. pogreb; 29. vrsta igre; 30. množinski zaimek; 31. kačji glas; 33. predpona.

Ob pravilni rešitvi berete pod 8. in 30. vodoravno ter 5. in 28. navpično naše voščilo!

DR. JANKO TISCHLER

sporoča, da odpre s 1. 1. 1962
odvetniško pisarno

v Celovcu, 8. Mai-Str. 16 / I, tel. (0-42-22) 70-910

Die besten Wünsche für das kommende Jahr 1962

LUDWIG MAURER

Stoffe - Wäsche

Klagenfurt, Alter Platz 35

RADIO CELOVEC I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinja — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 30. 12.: 8.00 Otroški zbori — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Orkestrski koncerti — 13.05 Dunajske melodije — 14.15 Pozdrav nate — 15.45 Zbor in orkester radia Celovec — 16.00 Aktualna reportaža — 16.30 Za delovno ženo — 17.10 Glasba za konec tedna — 19.00 Civilna ljudska zaščitila — 19.15 Smučarski skoki — 20.15 Iz Bayreutha: „Tannhäuser“, romantična opera.

Nedelja, 31. 12.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Veselo razpoloženje — 11.00 Veselo pelje, veselo igranje — 12.00 Glasbena nedeljska promenada — 12.45 Gledališko zrcalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Kaj se je zgodilo v tem letu — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Govori deželni glavar Wedenig — 18.20 Pregled popevk — 20.10 Silvestrski koncert dunajskih filharmonikov — 22.30 Literarna silvestrska bilanca — 23.00 Operetni koncerti — 23.55 Voščila za novo leto.

Ponedeljek, 1. 1.: 8.05 Godba na pihala — 9.00 Vesel začetek — 11.00 Ob novem letu govornik zvezni prezident in zvezni kancler — 12.45 Besede pesnikov ob novem letu — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Plesna glasba — 19.00 Sport — 20.10 Zdjaj hočemo vse boljše napraviti — 20.40 Pelje, smeh in ples.

Torek, 2. 1.: 8.00 Zvenec jutranji pozdrav — 8.15 Glasba mojstrov — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 17.10 Zabavna glasba — 18.00 Prometna vzgoja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Veselo igra.

Sreda, 3. 1.: 8.00 Zvenec jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Glasba za mladino — 18.15 Pomoc vsak potrebuje — 20.15 Orkestrski koncert.

Četrtek, 4. 1.: 8.00 Zvenec jutranji pozdrav — 8.15 Koncertna ura — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Posebej za vas — 15.45 Aktualna reportaža — 18.05 Kmečka oddaja — 18.20 Oddaja Delavske zbornice — 18.35 Mladina v poročilu — 20.15 Lovska ura — 21.00 Zveneca alpska dežela.

Petek, 5. 1.: 8.00 Zvenec jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 13.05 Ljudska glasba iz Avstrije — 13.45 Za prijatelja ceter — 15.00 Komorna glasba — 20.15 Halal Teenagerji! — 22.15 Plesna glasba.

RADIO PROGRAM

Slovenske oddaje

Nedelja, 31. 12.: 7.30 Duhovni nagovor. — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 1. 1.: 7.30 Z glasbo in pesmijo v Novo leto...

Torek, 2. 1.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Skladbe za klavir.

Sreda, 3. 1.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — Za ženo in dekle.

Četrtek, 4. 1.: 14.15 Poročila, objave. — Slovenske umalne pesmi.

Petek, 5. 1.: 14.15 Poročila, objave. — Zgodbe o Svetlih treh kraljih.

Sobota, 6. 1.: 7.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

RADIO LJUBLJANA

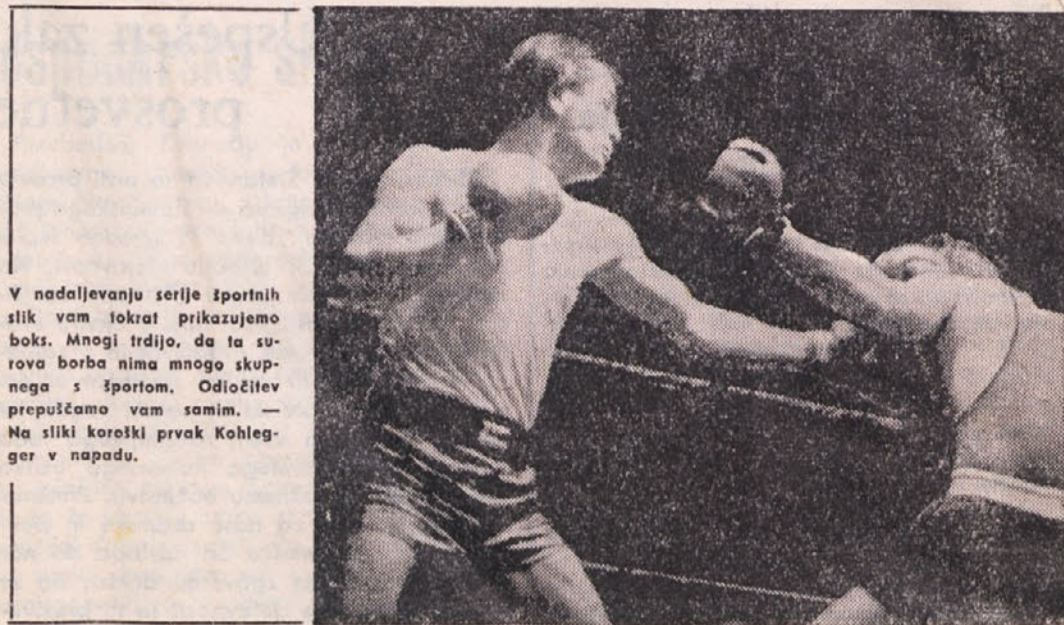
Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza
Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik

Nedelja, 31. 12.: 6.00 Z veselimi poskočnicami v zimsko jutro — 6.25 Vedra melodije — 7.15 Zabavna glasba — 8.40 Navoljni pozdravi iz Izraela — 9.05 Malineja zabavnih zvokov — 10.00 Še pomnite tovariši! — 10.30 Pisan glasbeni dopolnad — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Slovenske narodne — 14.15 Čestitke za Novo leto — 15.15 Našim mladim poslušalcem za Novo leto — 18.00 Zabavne melodije za vas — 19.05 Nedeljska panorama — 20.00 Na silvestrovo — 20.30 Vedri zvoki — 20.45 Ob kamini na silvestrovo.

Ponedeljek, 1. 1.: 6.00 Vedro in zabavno — 6.25 Navoljni pozdrav domačih viharjev — 6.45 Godala v polkinem ritmu — 7.15 Navolnele čestitke — 8.30 Dvanajst mesecev, dvanajst pesmi — 9.55 Navolnele koncerti — 11.00 Srečanja v našem mestu — 11.30 Igramo za Vas — 12.05 Zabavna glasba za Novo leto — 13.30 Na vrtljaku zabavnih zvokov — 15.15 Dve premieri — 15.40 Zabavno popoldne — 17.05 Klavir v ritmu — 18.15 Za prijetno razvedrilo — 20.00 Novo v studiu 14 — 20.45 Lepe melodije — 21.00 Bela pravljica.

Torek, 2. 1.: 6.00 Kar pa domače — 6.25 Praznično jutro ob zabavnih glasbi — 7.15 Novoletne čestitke — 9.45 S kačkarkarji po Evropi — 8.03 Lepe melodije — 9.45

V nadaljevanju serije športnih slik vam tokrat prikazujemo boks. Mnogi trdijo, da ta surova borba nima mnogo skupnega s športom. Odločitev prepuščamo vam samim. — Na sliki koroški prvak Kohlegger v napadu.

ŠPORTNI VESTNIK

HOKEJ NA LEDU

KAC — REX Cortina 5:1 (3:0, 1:0, 1:1)
KAC — US-Trojans 6:4 (1:3, 0:0, 5:1)
KAC — Gornik Katowice 8:4 (4:0, 2:2, 2:2)

V zadnjih pripravah za državno prvenstvo je ekipa Atletikov povabila v Celovec vrsto kvalitetnih hokejskih ekip, ki pa so brez izjeme — prav tako kakor gostitelji — razočarale. Italijanski prvak, ki je dan poprej z visokim rezultatom izgubil v Kitzbühlu, je nastopil močno okrnjen le z osmimi igralci. Atletiki velike prednosti niso znali številčno izraziti. S to zmago je KAC osvojil Alpski pokal.

Reprezentanca ameriških vojakov, ki služijo svoj rok v Evropi, je imela v svojih vratih legendarnega Falmerja, ki je nekdanji v Squaw Valleyu odločil finale olimpijskega turnirja in priboril svoji deželi najvišji naslov. Tako odličnega vratarja v Celovcu še nismo videli. Nasprotno pa je branil celovško »svetiščec« izredno nezanesljivi Hübner, ki je bil kriv za vse prejete gole. Izredno tesne zmage atletikov v zadnjem času gredo skoraj le na njegov račun. Sicer pa se je nahajala celotna obramba v trenutni krizi. Kanadski igralci so se v zadnjih tekmah izredno izkazali. Izjemo tvori še vedno le Turple, ki realizira le odlične pasove svojih soigralcev, tehnično pa je pod povprečjem.

Gornik iz Katowice je drugoplasirana ekipa poljskega prvenstva. Atletiki so igrali s polno močjo le prvo tretjino, nato pa so z raznimi eksperimenti v napadu in obrambi, ki naj bi služili kot priprava za državno prvenstvo, popolnoma pokvarili igro. Gostje so z izredno fair igro osvojili simpatije gledalcev.

Tudi jugoslovanske ekipe pridno preizkušajo svoje znanje v mednarodnih tekmah. V Avstriji je že dvakrat gostoval beograjski Partizan, ki je najprej katastrofalno izgubil na Dunaju in nato še v Zell am See. Vprašanje je, če se beograjskim športnikom ne bi bolj obrestovala načrtna vzgoja domače mladine, kot nepotrebna gostovanja, ki le praznijo blagajne. Jesenice so gostovale v Švici, odkoder so se vrstile z vrsto prepričljivih zmag. V Ljubljano, kjer so otvorili umetno drsališče, je poteval prvotnega VSV, ki je z golom prednosti premagal domače moštvo. Beljaški hokejisti se nahajajo v izredni formi, kar so nekaj dni pozneje dokazali z neodločenim rezultatom proti »Trojancem«.

SMUČANJE

Zahomčani siljajo začeli novo sezono

Na prvi prireditvi letošnje zimske sezone so mladi športniki iz Zahomca zabeležili sijajen uspeh, ko so se na Stefanovo udeležili prireditve smučarskih skokov v Ratenčah pri Ločah. 30 skakalcev iz raznih koroških društev se je borilo za zmago in doseženi so bili res lepi rezultati. Nostopali so v petih skupinah: člani I in člani II, juniori, mladinci in seniori.

Izmed Zahomčanov je dosegel največji uspeh »res veliki talent« — kakor ga imenujejo v krogih smučarskih strokovnjakov! — Janko Zwitter z zmago med mladinci (skoka 36 in 35 m, 178 točk) ter častnim 5. mestom v splošni razvrstitvi. Drugi Zahomčan — Tine Wiegeler je bil drugi med člani II (34,5 in 35 m, 176 točk), pri juniorih je zasedel 2. mesto Zahomčan Alois Rausch in Zahomčan Josef Fuchs 2. mesto med mladinci.

„Događek na barju“ — 13.00 Kdo, kdaj in zakaj... — 14.40 Dvajset minut z Vaškim kvintetom — 15.20 „Jam Session“, razmišljanje o jazzu — 16.00 Dvajset let gospodarskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo — 17.30 Tvernica sanj, obzornik filmskega sveta — 19.00 Nedeljski vestnik — 21.00 Silvestrov varlet.

Ponedeljek, 1. 1.: 8.30 Slovenski narodni motivi — 11.30 Ob novem koledarju — 14.40 Vokalni kvintet „Zarja“ — 15.30 „Snežuljčica“, pravljica — 18.30 Mladi solisti — 19.00 „Sma prišli pred ne vrata“ Ljudska opravila in opasila — 20.30 „Iskalci biserov“ opera.

Torek, 2. 1.: 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše — 21.00 „Gorski venec“ — 21.40 Koncert sopranistke Nade Zrimkove.

Sreda, 3. 1.: 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 „Crv na ministrstvu“ igra v treh delih in 5 slikah — 22.30 Haendel: Cencer'o grosso v e-molu.

Četrtek, 4. 1.: 18.00 „Zemeljski magnolizem“ — 19.00 „Ob Soči“ — od izvira do izliva — 20.30 Znani dirigenti.

Petek, 5. 1.: 19.00 Italijanska po radiu — 18.30 Skladbe sodobnih jugoslovanskih avtorjev — 19.00 Sala in vzgoja — 20.30 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

Sobota, 30. 12.: 19.35 Kaj vidimo novega — 20.10 Kratki filmi — 20.20 „Sala z resnostjo“.

Nedelja, 31. 12.: 17.00 „Fury“, dogodivščina konja — 17.20 Svet mladine — 18.50 Sedem dni dogajanj — 20.00 Bilanca leta — 21.30 „Gas gospoda Drakeja“, satira — 22.50 Operetni polpriji z Johannesom Hestersom — 00.05 Donavski valček — 00.10 Glasbeni prikaz.

Ponedeljek, 1. 1.: 12.15 Navolnele koncert dunajskih filharmonikov — 13.30 Mednarodni smučarski skoki v Garmisch-Partenkirchen — 17.00 Za otroke — 20.10 „Hoffmannova pripovedka“, fantastična opera.

Torek, 2. 1.: 19.35 Televizijska kuhinja — 20.20 Kratki film — 20.25 Male dragocenosti velikih mojstrov — 20.40 „Maonyjev otrok ne joče“.

Sreda, 3. 1.: 17.00 Za otroke — 17.45 Za mladino: Kaj lahko postanem — 19.35 Očka je najboljši — 20.20 „Ovratna ruta“ — 21.00 „To bi morali videti“.

Četrtek, 4. 1.: 19.35 Sport — 20.20 „Becket ali čast božja“, televizijska igra.

Petek, 5. 1.: 19.35 Pogled v deželo — 20.20 Kratki film — 20.25 „Nakupni center“, dokumentarni film — 20.55 „V svojem vrtu ljubi don Perlimplin Baliso“.

